

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen 2022 edellyttämä selvitys kunnanvaltuustolle ja tarkastuslautakunnalle, khall 25.9.2023, § 145. Arviointikertomuksesta poimitut havainnot ja suositukset kursivilla otsikko- ja sivunumeroin.

3. Kuntastrategian toteutuminen

Tarkastuslautakunnan havainto ja suositus s. 5

Vuoden 2022 talousarviossa ja talousarvion toteutumisvertailussa on jo hyvin pystytty kytkemään tavoitteita kuntastrategiaan. Edelleen kehittämistyötä tavoitteiden asettamisen suhteen on jatkettava.

5. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan havainto ja suositus s. 7

Tarkastuslautakunta suosittelee, että tavoitteiden sisältöön ja määrään kiinnitetään edelleen huomiota. Edelleen kuntastrategian tulisi näkyä selkeästi tavoiteasetannassa.

Erilaiset kyselyt oli monella yksiköllä nostettu mittariksi tavoitteille, mutta kyselyjä on hyvin vähän toteutettu vuonna 2022. Kyselyjen käyttäminen mittarina vaatii tavoitetaso asettamisen. Kyselytulosten jatkohyödyntämiseen on myös syytä kiinnittää erityistä huomiota. Kyselytulosten tulisi johtaa toimenpiteisiin.

Kunnan toimialajohto on näistä havainnosta täysin samaa mieltä. Osittain tavoitteita on asetettu aiemman mallin/tavoitteen pohjalle ja toimivan mittarin löytäminen on osoittautunut vaikeaksi, jopa mahdottomaksi. Toisaalta osa tavoitteista on edelleen enemmänkin vain mittareita, eikä tavoitteen asetannassa ole ylletty strategiselle tasolle.

Kunnan on edistettävä mm. asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa. Hyvinvoinnin tavoitteiden jalkauttaminen osaksi toimialojen tehtäviä ei ole edelleenkään kaikilta osin läpinäkyvää tai riittävän selkeästi dokumentoitua ja tätä jalkauttamistyötä on ehdottomasti jatkettava huomioiden hyvinvointialueella tapahtuva tavoitteellinen toiminta. Hyvinvointialueen ja kunnan rajapintojen osalta saumaton yhteistyö tulee ottaa tulevissa tavoitteissa myös vahvasti esille.

Kunnan elinvoiman strategisten tavoitteiden ja mittareiden osalta on tehty selvitystyötä tulevaa talousarviota silmällä pitäen.

Kaikkiaan kuntastrategia on koettu selkeäksi ja toimintaa ohjaavaksi. Toimialajohto kokee onnistuneensa ohjaamaan kunnan toimintaa strategiassa määriteltyyn suuntaan. Tavoitteen tulee olla riittävän haastava ja strateginen. Määrä ei korvaa laatua. Tavoitteiden osalta dokumentaatio ja oikeanlaisen mittariston määrittäminen vaatii

edelleen ponnisteluja. Tosin on todettava, että tämä työ ei valmistune koskaan täydelliseksi.

Vuoden 2022 toiminta erilaisine johtamisjärjestelyissä tapahtuneissa muutoksissa sekä akuuttien merkittävien ongelmien ratkomisessa rajasi henkilöresurssit osittain ”tulipalojen sammuttamiseen”. Kunnan johtoryhmä linjasi, että nimenomaan siitä syystä, että kyselyjä ei tule tehdä vain kyselyn takia vaan sen takia, että löydetään aika sille, että määritellään mitä kysellään, miksi kysellään ja mihin tulokset antavat aihetta, on järkevämpää priorisoida toiminta perustyöhön ja hyödyntää esim. kuntastrategian laadinnan yhteydessä suoritettujen kyselyiden vastauksia toiminnan kehittämisessä. Tästä resurssien riittävyysongelmasta johtuen kyselyt on pääasiassa jätetty tulevaan aikaan.

4. Kunnan talous

Tarkastuslautakunnan havainto s. 6

Savitaipaleen kunnan tilinpäätös on ylijäämäinen.

Kunnan velkamäärä jatkoi laskuaan. Etelä-Karjalan kuntien joukossa Savitaipaleen velan määrä asukasta kohden on vuoden 2022 lopussa alhaisin.

Kunnan kassavarat olivat suuret vuoden lopussa. Tunnusluku kassan riittävyys kertoo yhden päivän kassan riittävyyden. Savitaipaleella tunnusluvun arvo oli hieman laskenut edellisestä vuodesta.

Vaikka talouden tila on hyvä vuoden 2022 tilinpäätöksessä, tulee talouden kehitystä seurata tarkasti tulevina vuosina. Muutokset kuntien rahoituksessa tulevat olemaan merkittäviä ja tällä hetkellä vielä melko arvoituksellisia.

Taloutta seurataan ja talousarvion toteutumisesta raportoidaan säännöllisesti sekä kunnanhallitukselle että -valtuustolle. Tilinpäätöksen lisäksi laaditaan myös puolivuosisraportti.

Tuloslaskelman ja tulosalueiden talouden toteutuminen raportoidaan kunnanhallitukselle kerran kuukaudessa.

Tarkastuslautakunnan havainto s.8

Elinvoimainen kunta/kuntakuva selkeyttäminen, viestintä & markkinointi. Kunnan viestintä ja markkinointi on ajantasaista ja osallistavaa. Kunnastamme välittyvä kuntakuva on houkutteleva.

Uudistetut verkkosivut on otettu käyttöön loppukevästä 2023. Kehitystyö ja toimenpiteet kunnan viestinnän ja markkinoinnin kehittämiseksi ovat saaneet hyvän alun kuntaan palkatun viestinnän ja markkinoinnin asiantuntijatyöpanoksen myötä. Myöskään tämä työ ei ole hetkessä valmista, vaan edellyttää esimerkiksi sujuvaa yhteistyötä kunnan muiden toimialojen kanssa. Tässä on jo päästy oikein hyvään vauhtiin. Osallistavuutta on myös jo lisätty esimerkiksi kunnan sosiaalisessa mediassa julkaistuilla kyselyillä. Tietenkin on

myös yritetty parhaalla mahdollisella tavalla huomioida myös sellaiset henkilöt, joille sosiaalinen media on vieras toimintaympäristö.

Tarkastuslautakunnan havainto s. 9

Sujuva arki/joukkoliikenteen kehittäminen. Liikkumisen mahdollistaminen kuntakeskuksen sisällä ja kuntien välillä. Selvitys julkisen liikenteen toimivuudesta ja kehitystarpeista.

Tämä selvitystyö on edelleen tarpeellinen. Länsi-Saimaan kuntien yhteinen elinvoimahanke aloitti alkuvuodesta 2023. Joukkoliikenteen toimimattomuus oli noussut kaikkien neljän Länsi-Saimaan kuntien alkukartoituksissa vuonna 2022. Tämän osalta on päätetty odottaa voimmeko hyötyä yhteisestä selvitystyöstä hankkeen toimesta. Toimenpiteet selvittämistyön mahdollisesta tapahtumisesta hankkeen toimesta selvinnevät vielä kuluvan vuoden aikana.

Tarkastuslautakunnan havainto s.9 Elinvoimainen kunta/henkilöstöstrategia

Elinvoimainen kunta/henkilöstön osaaminen ja hyvinvointia. Henkilöstöstrategia laadittu toimintaa linjaavaksi. Siinä huomioidaan mm. arviot eläköitymisestä ja osaamistarpeista. Strategian mukainen toiminta tukee henkilöstön hyvinvointia

Henkilöstöstrategian valmistelua on tehty toimialajohtajien kanssa hallintosääntöpäivitysten sekä henkilövaihdosten yhteydessä. Henkilöstöstrategiatyö jatkuu edelleen ja pyritään saamaan valmiiksi vuoden 2023 aikana.

Tarkastuslautakunnan havainto s.9 Kehityskeskustelulomake

Kehityskeskustelu lomaketta tarkennetaan ja jäsennetään edelleen. Toimivuudesta toteutetaan kysely henkilöstölle ja esimiehille.

Tarkastuslautakunnan havainto s.9

Elinvoimainen kunta/Autamme yrittäjiä, huolehdimme nykyisistä ja edistämme uusien sijoittumista kuntaamme. Kunnan elinkeinotoimen palvelut on järjestetty siten, että ne tukevat kunnan yritysten tarpeita ja elinkeinopalveluiden kuvaus on tehty selkeästi. Palveluiden järjestämisessä huomioidaan TE-palveluiden mahdollinen muutos vuonna 2024. Laaditaan elinkeinostrategia 2022-2025. Kunnan viestintä ja markkinointi tukee yrittäjien palvelutoimintaa.

Tätä tavoitetta toteutamme vuoden 2023 aikana seuraavasti:

Länsi-Saimaan kuntien elinvoimahanke – kuntakohtainen tavoite on selvittää kunnan elinvoiman mittaristo. Lisäksi kuntien yhteistyönä on jo aloitettu kokeilu kerran kuukaudessa tapahtuvasta yritys- ja elinvoimapalveluiden asiantuntijatasoisesta päivystysringistä. Tämän syyskauden 2023 tapahtuvan kokeilun aikana kerätään tietoa esille nousevista todellisista tarpeista neljän kunnan alueella. Lisäksi hankkeessa LAB-ammattikorkeakoulun asiantuntijat kiertävät yrityksiä ja selvittävät eri tavoin yritysten

tarpeita. Elinvoimahankkeen tuloksena saadaan aineistoa elinvoimaohjelman luomiseksi tietoon ja tarpeisiin perustuen.

Samaan aikaan Länsi-Saimaan kuntien elinvoimahankkeen kanssa on menossa TE2024 ja KOTO -valmistelu. TE-palvelut siirtynevät kunnille 1.1.2025 alkaen. Tämä ns. TE2024 edellyttää lakisääteisten TE-palveluiden järjestämistä kuntien toimesta, mutta (ainakin vielä tätä kirjoittaessa) Etelä-Karjalassa on tavoitteena löytää kokonaisuuden osalta järkevä ja mahdollisimman saumaton ratkaisu yli lakisääteisen tason, puhutaan ns. ekosysteemistä. Valmistelussa on mukana useita kymmeniä toimijoita, ml. yrittäjäjärjestöt, kunnat, yritys- ja elinvoimapalveluita nykyisin tuottavat kunnalliset organisaatiot jne. Myös Länsi-Saimaan kuntien elinvoimahanke on edustettuna valmistelutyössä mm. Business Millin kautta.

Näiden kahden laajan selvitystyön edetessä täsmentyy myös Savitaipaleen kunnan osuus ja rooli näiden palveluiden tuottajana/järjestäjänä. Lisäksi omalle elinvoimaohjelmalle syntyy erinomaista pohjatietoa uudessa toimintaympäristössä.

Tarkastuslautakunnan havainto s.10 osallisuuden kehittäminen

Laaditaan osallisuussuunnitelma vuosille 2022-2025.

Ote thl.fi-sivuilta:

”Kunnat linjaavat osallisuutta edistävistä toimista erillisessä osallisuusohjelmassa tai osana kuntastrategiaa tai hyvinvointikertomusta.

Kirjaustavasta riippumatta olisi tärkeää ymmärtää, että osallisuutta edistetään monialaisesti eri julkisissa palveluissa. Esimerkiksi heikoimmassa asemassa olevien osallisuutta tukeissa TE-palvelut ja mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat oleellisia. Myös kolmannen sektorin toimijoiden rooli on tärkeä.

Jos kunta tai alue tekee erillisen osallisuusohjelman, on tärkeää, että ohjelmalle määritettäisiin selkeä asema suhteessa muihin kunnan ohjelmiin ja varsinkin niihin, joissa osallisuus on myös mukana. Myös ohjelman tavoitteiden seurannan pitäisi olla selvää – millä mittareilla onnistumista seurataan, kuka seurantaa tekee ja missä tavoitteiden onnistumisesta kerrotaan.”

Laajan osallisuussuunnitelman laadinta on jätetty vuonna 2022 tekemättä mm. siitä syystä, että ensin kunnan tulee jäsentää kunnan oma hyvinvointityö, sen jalkautuminen normaaliin palvelutuotantoon huomioiden luonnollisesti kuntastrategia. Edelleen olisi syytä pohtia mitä kunnassa tarkoitetaan ns. vapaa-ajan asukkaiden toiminnalla, pitäisikö enemmänkin keskittyä kylissä tapahtuvaan toimintaan, missä monipaikkaiset asukkaat ovat olennainen osa toimintaa ja osallistettavaa tahoja. Viestinnän roolin jäsentäminen muuttuvassa toimintaympäristössä on myös huomioitava, sen osalta kehitystyö on käynnistynyt kuluvana vuonna. Kunnan vaikuttamistoimielimistä nuorisovaltuuston toiminta on todettu kehitystä kaipaavaksi. **Osallisuuden elementtejä siis kehitetään koko ajan**, mutta valmiutta laajan osallisuussuunnitelman laadintaan kokonaisuutena ei vielä ole ollut perustoiminnassa tapahtuneiden selvitysten/muutosten takia.

5.2. Sivistyslautakunta

Tarkastuslautakunnan havainto s. 12 Sujuva arki/palveluiden laadun kehittäminen

Hyvä yhteistyö sidosryhmien kanssa

Sivistyksen hallinnon osalta ”Hyvä yhteistyö sidosryhmien” kanssa tavoitteen mittaaminen vaatii selkeät tavoitteet sidosryhmäyhteistyölle. Näiden tavoitteiden pohjalta voidaan laatia palautekyselyjä ja arvioida toteutunutta yhteistyötä sekä kehittää toimintaa. Vuoden 2022 talousarvio on laadittu tilanteessa, jossa sivistystoimenjohtajan työaika on ollut 50% eikä näin ollen ole mahdollistanut kokonaisvaltaista perehtymistä tavoitteiden asettamisessa. Nykyisessä tilanteessa tämä on mahdollista ja tullaan huomioimaan vuoden 2024 talousarviota ja sen toiminnallisia tavoitteita laadittaessa.

Tarkastuslautakunnan havainto s. 17 Viihtyisä Savitaipale/Kiinnostavat liikunta- ja harrastusmahdollisuudet kaikenikäisille kuntalaisille

Opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksien kehittäminen ja toteuttaminen kuntalaisille

Kansalaisopiston ”Opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksien kehittäminen ja toteuttaminen kuntalaisille” tavoitteen toteutumisen arvioinnin tekee mahdottomaksi se, ettei toiminnalle ole määritelty tavoitearvoja toteutumien suhteen. Jatkossa tavoitearvot vaaditaan, mikäli toimintaa edelleen määrällisesti arvioidaan. Tulevaisuudessa toiminnan tavoitteet tullevat keskittymään enemmän toiminnan laadulliseen kehittämiseen, kuten uusien kurssien alkamiseen ja tarjonnan monipuolistamiseen. Määrällisille tavoitteille asetetaan selkeät tavoitearvot, joiden pohjana käytetään edellisen vuoden toteumia. Useiden tavoitteiden kohdalla toimintaa on ilmoitettu arvioitavan palautekyselyillä.

Palautekyselyjä varten on kuntaan hankittu ohjelma, jonka käyttöön esimiehet perehdytetään. Sivistyksen tulosalueilla tullaan jatkossa toteuttamaan palautekyselyjä, joiden pohjan muodostavat toiminnan tavoitteet. Palautetta kerätään säännöllisesti sekä työntekijöiltä että palvelujen käyttäjiltä. Saatu palaute analysoidaan tulosaluekohtaisesti ja siitä nostetaan kehittämistä vaativat asiat sitoviksi tavoitteiksi.

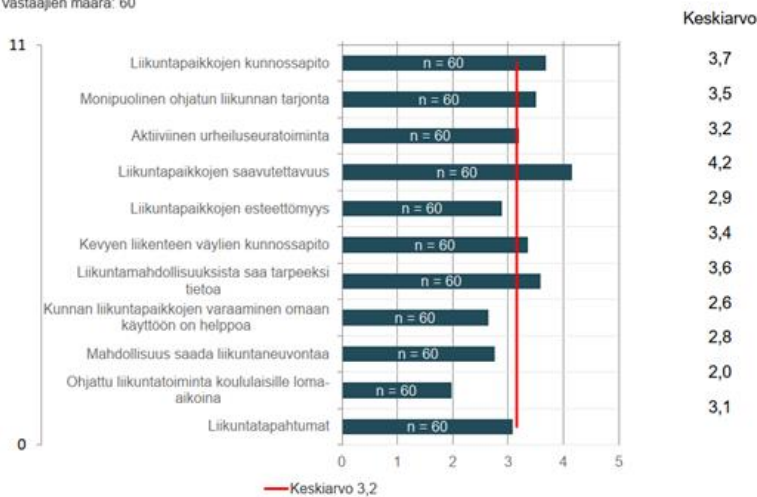
Johtavien viranhaltijoiden vaihtuessa sivistystoimen johdossa sekä varhaiskasvatuksessa, on kulunut vuosi mennyt perehtymiseen ja toimialojen haltuunottoon, eikä kehitystyölle ole jäänyt aikaa.

5.3 Tekninen lautakunta s. 17

Rakennusvalvonta ja yksityistiet, yhdyskuntapalvelut, liikelaitokset, maa- ja metsäalueet tulosalueiden osan tavoitteiden ja toimenpiteiden mittariksi on määritelty kuntalaiskysely. Kyselyjen toteuttamiselle kysely- ja raportointiohjelmisto Webropol on otettu käyttöön loppusyksyllä 2022. Muita kyselyjä, kun liikuntakysely ei keretty järjestämään vuonna 2022. Liikuntakyselyyn saatiin 75 vastausta. Kyselyssä kartoitettiin eri liikuntapaikkojen käyttöä, kuntoa, tarjontaa ja saavutettavuutta. Alla kaavio missä kuvataan kyselyn tulokset miten seuraavat asiat ovat toteutuneet Savitaipaleella.

Miten seuraavat asiat toteutuvat Savitaipaleella?

Vastaajien määrä: 60

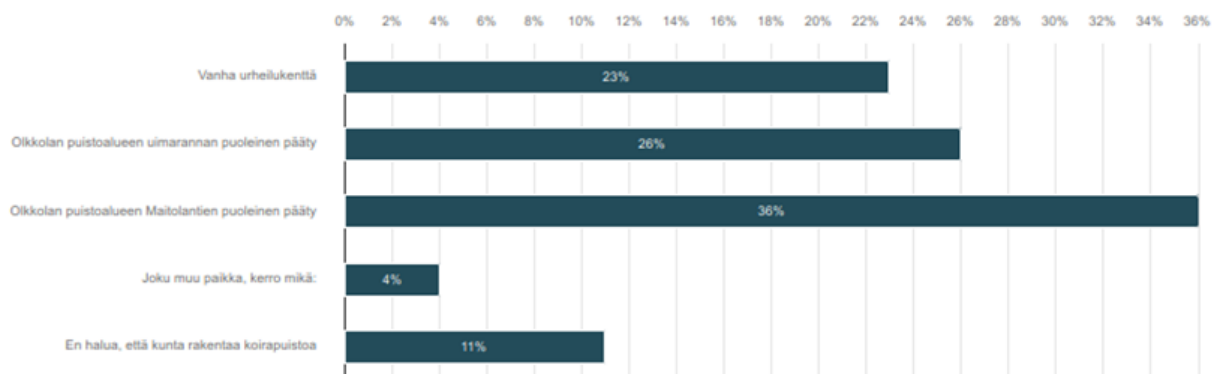

Metsänmyyntitulo mittari ei kuvaa selkeästi tavoitetta, joten se on muutettu vuodelle 2023 muotoon, että metsätiloja on hoidettu metsänhoitosuunnitelman mukaisesti. Muutoksella pystytään paremmin kuvaamaan suunnitelman toteutuneisuutta.

Viher-, liikunta- ja leikkialueita on kehitetty kuntastrategian yhteydessä tehdyn kyselyn vastauksien perusteella. Kysely johti siihen, että palkattiin uusi viher- ja liikunta-aluevastaava joka aloitti työt 7/2022. Jatkuva palautetta kysely ja vuonna 2023 tehty webropol kysely mahdollisen koirapuiston rakentamisen tai rakentamatta jättämisen sijainnista. Kyselyn tuloksen huomioidaan Olkkolan alueen kehittämisen tueksi.

Mikä seuraavista olisi mielestäsi paras paikka koirapuistolle

Vastaajien määrä: 132

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja sen tuomat poikkeukselliset vaikutukset kustannusten nousuun (mm. sähkö, kiinteistön ylläpidon indeksinousu 11,5% välillä 2021/Q3 – 2022/Q3) aiheutti toimintakulujen ennakoimattoman nousun yli talousarviotavoitteiden. Myös luminen ja pitkä talvi aiheutti lisäkuluja kunnossapitoon.

Vesihuollon osa isojen kiinteistöjen tasauslukemista saatiin vasta vuoden 2023 maaliskuun laskutukseen. Tasauslaskuja puuttui vuoden 2022 tilinpäätöksestä arviolta 6% koko vuoden määrästä. Tasauslaskujen puute heijastuu suoraan toimintatuottojen toteuman alitukseen. Tulevaisuudessa tasauslaskujen puutteessa vesilaitos laskuttaa kulutusarvion perusteella.

Teknisen toimen talousarviossa olevia tavoitteita ja mittareita on uudistettu vuodelle 2023. Uudistuksella haetaan selkeämpiä tavoitteita ja toteuman mittareita. Uudistustyö jatkuu vuoden 2024 ta:n työstämisen yhteydessä.